

درگیری هیجانی خانواده و کیفیت رابطه با همسالان در نوجوانان: نقش واسطه‌ای کیفیت تعامل‌های والد- فرزند

Family Emotional Involvements and the Quality of Adolescents' Relationship with Peers: The Mediating Role of the Quality of Parent-Child Interactions

Rojien Moradifard
MA in Career Counseling
Razi University

Mohamad Sajjad Seydi, PhD
Razi University

محمد سجاد صیدی*
استاد گروه مشاوره
دانشگاه رازی

روژین مرادی فرد
کارشناس ارشد مشاوره شغلی
دانشگاه رازی

Fahimeh Zeinali
Bachelor of Counseling
Razi University

فهمیه زینعلی
کارشناس مشاوره
دانشگاه رازی

چکیده

هدف این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای کیفیت تعامل‌های والد- فرزند در رابطه بین درگیری هیجانی خانواده و کیفیت رابطه با همسالان در نوجوانان شهر کرمانشاه بود. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری آن ۵۵ هزار نفر از دانش‌آموزان شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند. از جامعه فوق، تعداد ۲۴۰ نفر از دانش‌آموزان با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای برای شرکت در پژوهش انتخاب شدند و به مقیاس درگیری هیجان‌های خانوادگی و سرزنش ادراک‌شده (شیلدز، فرانکز، هارپ، کمپبل و مک‌دانیل، ۱۹۹۴)، شاخص رابطه با همسالان (هادسون، نوریوس، دالی و نیوسام، ۱۹۹۰) و مقیاس والد-نوجوان (بارنس و اولسون، ۱۹۸۲) پاسخ دادند. داده‌ها با روش تحلیل مسیر، تحلیل شد و نتایج نشان داد که از بین مسیرهای مستقیم، تنها ضریب مسیر شدت درگیری هیجانی به رابطه با همسالان معنا دار نیست. همچنین نتایج نشان داد که متغیر کیفیت ارتباط والد فرزند در رابطه بین شدت درگیری هیجانی و سرزنش ادراک‌شده با کیفیت ارتباط با همسالان، نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با تقویت تبادلات باز و ابراز هیجان‌ها در فضای خانواده می‌توان به بهبود کیفیت رابطه نوجوانان با همسالان کمک کرد.

واژه‌های کلیدی: رابطه با همسالان، ارتباط والد- فرزند، درگیری هیجانی، سرزنش ادراک‌شده

Abstract

This Study aimed to investigate the mediating role of parent-child interactions in the relationship between family emotional involvement and the quality of adolescents' relationship with peers in Kermanshah. This was a correlational study and the statistical population included 55 thousand students in Kermanshah in the academic year of 95-96. Then 240 students were selected through multi-stage cluster sampling method and completed the Family Emotional Involvement and Criticism Scale (Shields, Franks, Harp, Campbell, & McDaniel, 1994), the Index of Peer Relations (Hudson, Norius, Dolly & Newsham, 1990), and the Parent-Adolescent Communication Scale (Barnes & Olson, 1982). Data were analyzed by path analysis. The results showed that among direct paths, only the path coefficient of the intensity of emotional involvement to the relationship with peers was not significant. The quality of parent-child interactions played a mediating role in the relationship of family emotional involvements and perceived blame with the quality of relationship with peers. Thus, it can be concluded that by enhancing open exchanges and expressing emotions in the family environment, the quality of the relationship between adolescents and their peers can be improved.

Keywords: relationship with peers, parent-child relationship, emotional involvement, perceived blame

received: 03 June 2019

accepted: 15 January 2020

Contact information: sey110@hotmail.com

دریافت: ۹۸/۰۳/۱۳

پذیرش: ۹۸/۱۰/۲۵

مقدمه

رابطه والد-فرزند، ارتباطی مهم و حیاتی برای ایجاد امنیت و صمیمیت (کارنس و هولت، ۲۰۱۲) رابطه‌ای مؤثر و باکیفیت به معنای درک و پذیرش متقابل بین والدین و فرزندان است (رانکن، کنستانتین، لی‌لیکس و پوپا، ۲۰۱۲) که می‌تواند به لحاظ کیفیت (آرنت، ۲۰۰۰؛ ریشل، کنترل، استانتون، کنترل و برانستتر، ۲۰۱۰؛ گیلامو-راموس، جاکارد، دیتوس و بوریس، ۲۰۰۶) یا سبک، تقسیم‌بندی‌های مختلفی داشته باشد (بنسون، بوهرلر و جرارد، ۲۰۰۸؛ پینکارت، ۲۰۱۷). سبک، ترکیب راهبردهایی برای رشد فرزند است (مانند سبک مستبدانه^۱، سهل‌گیرانه^۲، مقتدرانه^۳ و طردکننده^۴) و کیفیت ارتباط والد-فرزند به ارتقای ساختار خانواده با هدف ایجاد درگیری‌های مثبت والدین با فرزندان اشاره دارد که می‌تواند به صورت رابطه‌ای بر مبنای پذیرش، حمایت و گرمی یا رابطه‌ای با کیفیت پایین و با سبک طردکننده بر مبنای سرزنش و مهار فرزندان باشد (استیل و مک‌کینی، ۲۰۱۹).

طبق نظر اولسون (۱۹۹۳) پیام‌های روشن و منسجم، همدلی، و اظهارات حمایتی منجر به ایجاد ارتباط‌های باز^۵ در روابط والد-فرزند می‌شود. ارتباط باز در روابط والد-فرزند به صورت در میان گذاشتن تغییرات، ترجیحات، نیازها و سازش با حالتی منسجم توصیف می‌شود. در مقابل آن، ارتباط بسته والد-فرزند قرار دارد که منجر به تضعیف کیفیت رابطه والد-فرزند، کاهش حرمت خود^۶، ایجاد طراحه‌های سازش‌نا یافته اولیه^۷ و درونی کردن مشکلات^۸ در بزرگسالی می‌شود (استیل و دیگران، ۲۰۱۹؛ کروون-هرویگ، مس و ریکلینگ، ۲۰۱۴). همچنین مدل‌های نظری و مفهومی سبک‌های والدگری گروس و گودنو (۱۹۹۴) پژوهشگران را به سمت به کشف ماهیت دوطرفه والد-فرزند سوق داد.

در تعامل والد-فرزند دو مسئله مهم وجود دارد: پذیرش فرزندان از سوی والدین و مهارگری فرزندان توسط والدین که در این بین، عامل پذیرش از سوی والدین مهم‌تر به نظر می‌رسد. حال آنکه در ارتباط بسته والد-فرزند، نوجوان دارای طیف گسترده‌ای

از طراحه‌های سازش‌نا یافته اولیه، رفتارهای پرخطر و روابط مشکل‌ساز با همسالان است (ارلیچ، دایکاس و کاسیدی، ۲۰۱۲؛ دیسان، نلسون و بولاک، ۲۰۰۴). همچنین، حرمت خود بالا، روابط اجتماعی نزدیک و سطح پایین جرم در دوران نوجوانی ناشی از ارتباط باز والد-فرزند است (گیردانو، کرنویچ، گروت، پیو و اسوین‌فورد، ۱۹۹۸). شواهد پژوهشی نشان می‌دهد ارتباط باز و پایدار والد-فرزند برای تحول روانی-اجتماعی بهنجار نوجوانان در تمام سال‌های زندگی حیاتی است (پرنت، مک‌کی، راف و فورهند، ۲۰۱۶؛ جرمن و کنستانتین، ۲۰۱۰). یافته‌های پژوهش ریشل و دیگران (۲۰۱۰) که در نمونه نوجوانان انجام شد نیز نشان داد ارتباط باز والد-فرزند در خانواده به‌ویژه در سال‌های اول کودکی پیش‌بینی‌کننده مهمی برای بررسی گرایش افراد به سمت رفتارهای پرخطر، نحوه برقراری ارتباط با همسالان و بزرگسالان، تحول شناختی و موفقیت‌های تحصیلی است؛ به‌طور مشابه، پژوهش‌های ثارن (۲۰۱۰) و فلنی، فلمی، شو و کانگر (۲۰۱۸) حاکی از آن است که نوجوانان دارای والدین حمایت‌گر از روابط دوستی رضایت‌بخشی برخوردار خواهند بود. این یافته‌ها ضرورت پژوهش در زمینه ارتباط‌های والد-فرزند را نشان می‌دهد. پیامدهای مختلفی همچون سطح پایین سلامت روانی (مین، لیو و لینگ، ۲۰۱۶)، رفتارهای جنسی پرخطر، درونی کردن مشکلات (کان، هولمز، فارلی و کیم-اسپون، ۲۰۱۵) بر ارتباط بسته والد-فرزند اشاره دارد. افزون بر آن، درگیری هیجانی^۹ از نوع مثبت در خانواده، بیان نیازها و بحث در مورد مشکلات، از جمله سازهایی هستند که در ایجاد ارتباط با کیفیت و باز در روابط والد-فرزند نقش دارند (دیویدسون و کاردمیل، ۲۰۰۹).

درگیری هیجانی در خانواده به کیفیت محیط خانواده اشاره دارد که در نظرات، نگرش‌ها و روابط، تعریف (ایزون، بری، لائو و فرنچ، ۲۰۱۸) و با عملکرد رفتاری مثبت و سلامت روانی مشخص می‌شود (میلوجویچ و هستک، ۲۰۱۸). بر اساس این، درگیری هیجانی از دو طریق مجزا به درگیری هیجانی مثبت (مانند شادی، هیجان و تشکر) و منفی (مانند عصبانیت و تحقیر) تقسیم می‌شود. تفاوت در سطح بیان احساس‌های مثبت و منفی

1. authoritarian styles
2. permissive styles
3. authoritative styles

4. uninvolved styles
5. open communication
6. self-esteem

7. early maladaptive schemas
8. internalizing problems
9. emotional conflict

همسالان قرار می‌گیرند (پلرون، ۲۰۱۴؛ پلرون، اسپسنوزا، سیدوتی و مسیج، ۲۰۱۵). در نهایت می‌توان گفت، نوجوانانی که درگیری هیجانی منفی را تجربه می‌کنند و مورد سرزنش و انتقاد والدین قرار می‌گیرند، رفتارهای خودآسیب‌رسان دارند و در پاسخدهی مناسب به موقعیت‌های تنیدگی‌زا، ناتوان هستند (امرمن و براون، ۲۰۱۸؛ جمیز و دیگران، ۲۰۱۷). در نتیجه پیامدهای منفی جسمانی و روانی را نیز تجربه خواهند کرد (وان و لف، ۱۹۸۵؛ موریس، سیلک، اشتاینبرگ، مایرز و رایبسون، ۲۰۰۷).

دوره نوجوانی، هم‌زمان با دوران بلوغ و اوج هیجان‌ها و احساس‌ها در افراد است؛ از این‌رو نحوه برخورد والدین با احساس‌ها و هیجان‌ها در نظم‌جویی روابط خود با نوجوانان اهمیت بسیاری دارد (بین، پینگل، هالکویست، برگ و هامرسترون، ۲۰۱۹؛ صمیمی، مظاهری و حیدری، ۱۳۹۱). در این دوره روابط با همسالان به‌طور چشمگیری افزایش می‌یابد، درحالی‌که کیفیت روابط والد-فرزندی ثابت می‌ماند یا اندکی کاهش می‌یابد. در واقع، همسالان بخش اساسی از رشد و نمو برای نوجوانان هستند و پس از دوره نوجوانی، روابط دلبستگی به همسالان و افراد دیگر گسترش می‌یابد (جانکووسکی، مور، مرچنت، کان و فایفر، ۲۰۱۴). افزون بر آن، همسالان در روابط بین فردی، همچون عضوی از خانواده، نقش اصلی را در اجرای وظایف تحولی^۳ ایفا می‌کنند؛ از این‌رو، روابط والد-فرزند به سمت روابط با همسالان تغییر می‌کند (بروود، ولجن، چو، کرولین و لویتن، ۲۰۱۹).

رابطه با همسالان رابطه‌ای خاص با درجه‌ای از صمیمیت است، فرصتی برای تمرین مهارت‌های بین فردی، تبادل اندیشه‌ها و همکاری فراهم می‌آورد و عاملی مهم در تحول دوران نوجوانی محسوب می‌شود (کرسول، هینج و کیج، ۲۰۱۹). رابطه با همسالان با بهزیستی هیجانی^۴ (رایبن، کاپلان، چن، بوکر و مک‌دونالد، ۲۰۱۱)، رفتارهای پرخطر و ضد اجتماعی نوجوانان (بتین، هیل، ابت، کاتالانو و هاوکینز، ۱۹۹۸) و حرمت خود پایین نوجوانان (فریمن و براون، ۲۰۰۱) رابطه دارد. بر اساس شواهد پژوهشی، ارتباط با همسالان همیشه سودمند نیست و زمانی که

به تعارض بین دو موقعیت اشاره دارد؛ بدین صورت که از یک‌سو، بیان احساس‌های مثبت رایج‌تر از احساس‌های منفی است و از سوی دیگر، درگیری هیجانی مثبت در طول زمان از درگیری هیجانی منفی، پایدارتر است. به بیان دیگر، احساس‌های مثبت نسبت به احساس‌های منفی به‌طور مداوم با خودنظم‌جویی و عملکرد بیشتر مرتبط است (هالبرسات، فاکس و جونز، ۱۹۹۳). همچنین، هیجان‌ها در رفتار ظاهر می‌شوند و تحت تأثیر تعامل اجتماعی و روابط بین فردی با اعضای خانواده و دیگران قرار می‌گیرند (فرحمند و فولادچنگ، ۱۳۹۶). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد نوجوانانی که درگیری مثبت هیجانی را در خانواده تجربه می‌کنند، با خودنظم‌جویی رفتاری و عملکرد بهتر در روابط با دیگران روبه‌رو خواهند شد (ملویچ و دیگران، ۲۰۱۸). همچنین نقش نحوه ابرازگری هیجانی^۱ والدین بر عملکرد رفتاری و سلامت روانی نوجوانان در پژوهش‌های متعدد تأیید شده است (ایزنبرگ و دیگران، ۲۰۰۱؛ باریولا، گالون و هیوز، ۲۰۱۱؛ چن، زو، مین و لی، ۲۰۱۵). افزون بر آن، شواهد پژوهشی در ارتباط با درگیری هیجانی مثبت در خانواده نشان می‌دهد افرادی که درگیری هیجانی مثبتی را در خانواده تجربه می‌کنند، در کنار آمدن با تجربه‌های منفی از موفقیت بیشتری برخوردارند و در ارتباط با محیط و دیگران، سازگاری مناسب‌تری را نشان می‌دهند (فنگ و دیگران، ۲۰۰۹؛ ولد، والرین و ویث، ۲۰۱۲؛ هارت، اولسون، رایبسون و مندلوکو، ۱۹۹۷). بر اساس یافته‌های پژوهش چن و دیگران (۲۰۱۵)، بیان هیجان‌ها در خانواده پیش‌بین سلامت روانی، عملکرد رفتاری سالم و خودنظم‌جویی رفتاری فرزندان است، به‌طوری‌که روابط برخوردار از هیجان‌های مثبت برای فرزندان دربرگیرنده خودنظم‌جویی رفتاری بیشتری است؛ بنابراین، درگیری هیجانی مثبت می‌تواند منجر به افزایش مهارت‌های اجتماعی نوجوان و بالا رفتن کیفیت ارتباط والد-فرزند شود (لوین و کوری، ۲۰۱۰؛ هی و آشن، ۲۰۰۳). در مقابل، نوجوانانی که حمایت و گرمی کمتری از والدین خود دریافت کرده‌اند، در برخورد با افراد سازگاری هیجانی^۲ کمتری دارند و در عین حال سازگاری هیجانی آن‌ها تحت تأثیر

نوجوانان در روابط خود دچار مشکل می‌شوند، ارتباط با همسالان می‌تواند آثار منفی بر رشد آن‌ها بگذارد. افزون بر آن، همسالانی که خود منبعی منفی از حمایت اجتماعی هستند، رفتارهای ضد اجتماعی و بزهکاری را برای نوجوانان تسهیل می‌کنند (سیلی، تامباری، بنت و دانکل، ۲۰۰۹).

مرور پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد درگیری هیجانی در خانواده پیشایند یا تعیین‌گر و کیفیت رابطه با همسالان پیامد یا نتیجه کیفیت رابطه والد-فرزندی است. همچنین، فرض بر این است که رابطه باز والد-فرزندی با تأثیری که از درگیری هیجانی در خانواده می‌پذیرد، به‌طور غیرمستقیم بر کیفیت رابطه با همسالان اثر بگذارد. در این راستا، پژوهش زیمر-جمبیک و وب (۲۰۱۷) و کیم و ناو (۲۰۱۷) نشان داد که همسالان نیز همچون اعضای خانواده در شکل‌گیری شخصیت نوجوانان نقش دارند. بالا بودن کیفیت ارتباط با همسالان، تمرینی برای کسب مهارت‌های اجتماعی است و منجر به ثبات عاطفی می‌شود. همچنین به دلیل گذراندن زمان زیاد نوجوانان به همسالان، این ارتباط تأثیر مهمی در رشد اجتماعی و عاطفی نوجوانان خواهد گذاشت. پژوهش بیرامی و کشاورزی (۱۳۹۴) نیز نشان می‌دهد رابطه مثبت گروه همسالان یکی از عوامل محافظتی است که موجب پیامدهای سازشی به‌ویژه در زمان تنیدگی، فشار، سختی‌ها و چالش‌های زندگی می‌شود. طیف وسیعی از پژوهش‌های انجام‌شده در قلمرو درگیری هیجانی، به سطوح مختلف این متغیر (چن، کندی و ژاو، ۲۰۱۲) و پژوهش‌های بسیاری نیز به موضوع‌های مرتبط با عوامل مؤثر بر کیفیت رابطه با همسالان پرداخته‌اند که از جمله آن‌ها، پژوهش‌های مربوط به رفتار ترک تحصیل، افسردگی و رفتارهای پرخطرگانه در رابطه با همسالان است (بین و دیگران، ۲۰۱۹؛ جو، یانگ، ونگ، مین و روزل، ۲۰۱۹؛ کیم و ناو، ۲۰۱۷).

در مجموع با توجه به پیشینه پژوهشی و نظری موجود در سازه‌های پژوهش، به‌نظر می‌رسد که توجه به نقش واسطه‌ای رابطه والد-فرزندی در رابطه بین درگیری هیجانی و رابطه با همسالان در قالب یک الگوی علی، مضامین مهمی درباره سازوکارهای این متغیرها ارائه دهد. همچنین به‌رغم وجود ارتباط بین درگیری هیجانی با رابطه والد-فرزندی و رابطه والد-فرزندی

با رابطه با همسالان، در جست‌وجوهای صورت‌گرفته، پژوهشی که در آن رابطه بین این سازه‌ها در قالب یک مدل علی مورد آزمون قرار گرفته باشد، یافت نشد. همچنین، با جود اهمیت ابراز هیجان‌ها به‌منظور عملکرد مناسب نوجوانان در روابط بین فردی، پژوهش‌های اندکی در این قلمرو انجام شده است (باریولا و دیگران، ۲۰۱۱)؛ در نتیجه، هدف این پژوهش افزون بر بررسی روابط مستقیم بین متغیرها، تعیین نقش واسطه‌ای رابطه والد-فرزندی در رابطه بین درگیری هیجانی خانواده با کیفیت رابطه با همسالان است.

روش

طرح این پژوهش همبستگی و جامعه آماری آن دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر کرمانشاه (تعداد ۵۵ هزار نفر) بود. نمونه‌برداری در این پژوهش با روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام شد و پس از کسب مجوزهای رسمی و اخلاقی و تضمین محرمانه‌ماندن مشخصات فردی، از جامعه مذکور بر اساس پارامترهای آزاد مدل (۱۴ پارامتر) و قاعده کمتر نبودن تعداد نمونه‌های مدل از ۲۰۰ نمونه‌ای به حجم ۲۳۰ نفر، نمونه‌برداری با انتخاب ۱۰ مدرسه در فرایندی دومرحله‌ای (انتخاب دو ناحیه از نواحی سه‌گانه آموزش و پرورش در وهله اول و پس از آن انتخاب دو مدرسه در هر ناحیه) انجام شد. کلاس، واحد تحلیل در این پژوهش بود و پرسشنامه‌ها ۱۵ دقیقه پس از توزیع در کلاس جمع‌آوری می‌شدند.

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان بدین شرح بود: دامنه سنی شرکت‌کنندگان در پژوهش ۱۵ تا ۱۹ سال با میانگین ۱۶ سال بود (۱۵ سال، ۴۳ نفر؛ ۱۶ سال، ۱۱۸ نفر؛ ۱۷ سال، ۴۸ نفر؛ ۱۹ سال، ۲ نفر). از نظر شرایط تحصیلی والدین می‌توان برای پدران ۱۰ نفر بی‌سواد (۴/۴ درصد)، ۳۰ نفر در حد خواندن و نوشتن (۱۳ درصد)، ۶۳ نفر سیکل (۲۷ درصد)، ۹۹ نفر دیپلم (۴۳ درصد)، و ۲۴ نفر کارشناسی (۱۱ درصد)؛ و برای مادران ۲۰ نفر بی‌سواد (۹ درصد)، ۴۸ نفر در حد خواندن و نوشتن (۲۱ درصد)، ۶۸ نفر سیکل (۲۷ درصد)، ۷۸ نفر دیپلم (۳۴ درصد)، و ۱۴ نفر کارشناسی (۶ درصد) را گزارش داد. همچنین ۳۸ درصد از پاسخ‌دهندگان (۸۸ نفر) درآمد یک‌میلیون در ماه، ۳۳ درصد

به ترتیب برابر ۰/۸۷ و ۰/۷۸ و اعتبار بازآزمایی مقیاس در بازه زمانی شش ماهه ۰/۸۹ و یک ساله ۰/۹۹ گزارش شده است (بارنس و اولسون، ۱۹۸۲). در پژوهش سلس و دیگران (۲۰۰۶) نیز ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کلی ابزار برابر ۰/۸۸ به دست آمده است. در این پژوهش، ضریب اعتبار با روش آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس ارتباطات باز ۰/۸۳ و ارتباط مشکل آفرین ۰/۶۹ محاسبه شد.

مقیاس درگیری هیجان‌های خانوادگی و سرزنش

ادراک‌شده^{۱۳} (شیلدز، فرانکز، هارپ، کمپیل و مک‌دانیل، ۱۹۹۴). این مقیاس دارای دو زیرمقیاس سرزنش ادراک‌شده^{۱۴} و شدت درگیری هیجانی^{۱۵} است و به منظور سنجش میزان هیجان‌های ابراز شده به شکل مثبت در خانواده و سرزنش‌ها و انتقادهای صورت گرفته در فضای خانواده، ساخته شده است. این ابزار در ابتدا روی نمونه ۸۳ نفری متشکل از بیمارانی که بیش از ۴۰ سال از عمر خود را در یک مرکز پزشکی تحت مراقبت بودند، اجرا شد (شیلدز و دیگران، ۱۹۹۴). در بررسی سازندگان ابزار، همبستگی زیرمقیاس‌های سرزنش ادراک‌شده و درگیری هیجانی با نسخه سوم این ابزار برابر ۰/۶۹ و ۰/۵ با زیرمقیاس‌های افسردگی و اضطراب فهرست نشانه‌های مرضی^{۱۶} برابر ۰/۴۲ و ۰/۱۵ به دست آمد. همچنین آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های سرزنش ادراک‌شده و درگیری هیجانی را به ترتیب برابر ۰/۸۲ و ۰/۸۴ به دست و تحلیل عاملی تأییدی شاخص‌ها را مطلوب (تمام آن‌ها بزرگ‌تر و مساوی با ۰/۵) گزارش کردند (شیلدز و دیگران، ۱۹۹۴). در این پژوهش، ضریب اعتبار با روش آلفای کرونباخ برای نمره کلی و زیرمقیاس‌های درگیری هیجانی و سرزنش ادراک‌شده به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۸۷ و ۰/۸۸ محاسبه شد.

برای تحلیل داده‌ها در این پژوهش از روش تحلیل مسیر و پیشینه درست‌نمایی^{۱۷} استفاده شد.

(۷۷ نفر) درآمد یک تا دو میلیون در ماه و ۱۳ درصد (۳۰ نفر) درآمد دو میلیون به بالا را گزارش دادند.

شاخص روابط با همسالان^۱

(نیوسام، ۱۹۹۰). ابزاری ۲۵ ماده‌ای است که جهت سنجش کیفیت روابط افراد با همسالان و شدت و میزان مشکلاتی را که با همسالان نشان تجربه می‌کنند، ساخته شده است. پاسخ به ماده‌های این ابزار در یک طیف لیکرتی هفت‌درجه‌ای (از هیچ‌وقت تا همیشه) درجه‌بندی شده است. برخی ماده‌های این ابزار عبارت‌اند از «همکلاسی‌هایم با من بدرفتاری می‌کنند»، «همکلاسی‌هایم به من احترام می‌گذارند». در پژوهش هادسون و دیگران (۱۹۹۰) روایی تفکیکی^۲ این ابزار از مقایسه ۵۰ شرکت‌کننده مشکل‌دار با همسالان و ۵۷ نفر افراد غیرمشکل‌دار با همسالان، مورد تأیید قرار گرفت. همچنین روایی ملاکی^۳ ابزار از طریق همبسته کردن آن با بسته غربالگری روانی-اجتماعی^۴ (هادسون، ۱۹۸۲) ۰/۳۵ و ضریب اعتبار آن با روش آلفای کرونباخ، ۰/۹۴ گزارش شد (هادسون و دیگران، ۱۹۹۰). در این پژوهش، ضریب آلفای کرونباخ شاخص روابط با همسالان، ۰/۸۳ به دست آمد.

مقیاس ارتباط والد-نوجوان^۵

(بارنس و اولسون، ۱۹۸۲). ابزاری ۲۰ ماده‌ای است که برای سنجش نحوه نگرش و روابط باز خانوادگی در ارتباط‌های والد-فرزندی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این مقیاس خودگزارش‌دهی دارای دو زیرمقیاس ارتباطات باز^۶ و مشکل ساز^۷ است و بر مبنای طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای (۱=کاملاً موافق تا ۵=کاملاً مخالف) نمره‌گذاری می‌شود.

روایی ملاکی این ابزار از طریق همبسته کردن آن با زیرمقیاس خانواده مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده^۸ (زمیت^۹، دالم^{۱۰}، زمیت^{۱۱} و فارلی^{۱۲}، ۱۹۹۸) برابر ۰/۳۷، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از زیرمقیاس‌ها

1. Index of Peer Relations (IPR)

2. discriminant validity

3. criterion validity

4. Psychosocial Screening Package (PSSP)

5. Parent Adolescent Communication Scale

6. Open communication

7. problematic communication

8. Multidimensional Scale of Perceived and Criticism Scale (FEICS)

Social Support (MSPSS)

9. Zimet, G. D.

10. Dahlem, N. W.

11. Zimet, S. G.

12. Farley, G. K.

13. Family Emotional Involvement

14. perceived blame

15. intensity of emotional conflict

16. The Symptom Checklist-90 (SCL-90)

17. maximum likelihood

یافته‌ها

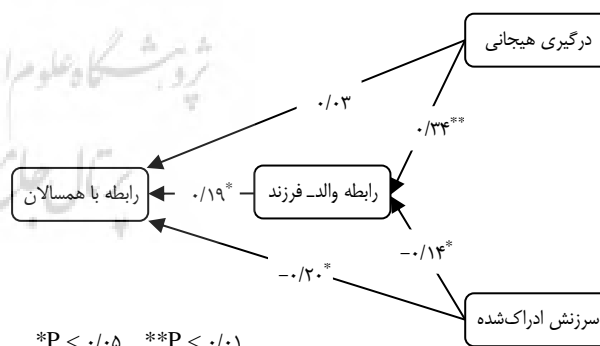
در جدول ۱، میانگین، انحراف استاندارد و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۱

متغیر	M	SD	۱	۲	۳
۱. درگیری هیجانی	۲۴/۴	۵/۳۱	-		
۲. سرزنش ادراک‌شده	۱۷/۹	۵/۳۱	۰/۴۶**	-	
۳. رابطه با همسالان	۱۲۲/۶	۱۸/۸۴	۰/۱	۰/۱۸**	-
۴. رابطه والد-فرزندی	۵۲/۱۵	۶/۲۴	۰/۳۸**	۰/۱۳*	۰/۱۲*

*P < ۰/۰۵ **P < ۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول ۱، از بین متغیرهای پژوهش، پایین‌ترین میانگین و انحراف استاندارد مربوط به سرزنش ادراک‌شده و بالاترین شاخص‌های مذکور مربوط به رابطه با همسالان است. همچنین آزمون همبستگی بین متغیرهای پژوهش نشان داد که بین متغیرهای درگیری هیجانی با رابطه والد-فرزندی ($r=۰/۳۸$)، سرزنش ادراک‌شده با رابطه والد-فرزندی ($r=۰/۱۳$) و رابطه والد-فرزندی با رابطه با همسالان ($r=۰/۱۳$) همبستگی وجود دارد. در ادامه مدل پژوهش (شکل ۱) به همراه ضرایب مسیر آمده است.



*P < ۰/۰۵ **P < ۰/۰۱

شکل ۱. ضرایب مسیر مدل

مطابق با شکل ۱، داده‌های چهار متغیر مشاهده‌شده درگیری هیجانی، سرزنش ادراک‌شده، رابطه والد-فرزندی و رابطه با همسالان بر اساس مدل تحلیل مسیر، وارد تحلیل شدند. پس از محاسبه اثرات غیرمستقیم متغیرهای برون‌زا بر متغیر کیفیت رابطه

با همسالان، از روش بوت‌استرپ با ۸۰۰ نمونه‌برداری مجدد برای سنجش معناداری اثرات غیرمستقیم استفاده شد (کلاتنتری، ۱۳۹۲). نتایج تفصیلی تحلیل مسیر در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲

ضرایب‌های مسیر مدل تحلیل مسیر

مسیر	b	S.E	β
درگیری هیجانی رابطه والد-فرزندی	۰/۴	۰/۰۸	۰/۳۴**
سرنش ادراک‌شده ← رابطه والد-فرزندی	۰/۱۷	۰/۰۸	۰/۱۴*
درگیری هیجانی ← رابطه با همسالان	۰/۱۲	۰/۲۷	۰/۰۳
رابطه والد-فرزندی ← رابطه با همسالان	۰/۶	۰/۲۶	۰/۱۹*
سرنش ادراک‌شده ← رابطه با همسالان	۰/۷	۰/۲۱	۰/۱*
درگیری هیجانی ← رابطه والد-فرزندی ← رابطه با همسالان	۰/۱۲	۰/۰۳	۰/۰۷**
سرنش ادراک‌شده ← رابطه والد-فرزندی ← رابطه با همسالان	۰/۰۷	۰/۰۲	۰/۰۳*

*P < ۰/۰۵ **P < ۰/۰۱

بر اساس نتایج گزارش‌شده در جدول ۲، تنها ضریب مسیر درگیری هیجانی به رابطه با همسالان معنادار نیست ($P=۰/۶۵$)، درحالی‌که روابط علی درگیری هیجانی به رابطه والد-فرزندی ($P=۰/۰۰۱$)، سرزنش ادراک‌شده به رابطه والد-فرزندی ($P=۰/۰۴$)، رابطه والد-فرزندی به رابطه با همسالان ($P=۰/۰۰۴$) و سرزنش ادراک‌شده به رابطه با همسالان ($P=۰/۰۰۷$) مورد تأیید قرار گرفتند. همچنین نتایج حاکی از آن است که مسیر غیرمستقیم درگیری هیجانی به رابطه با همسالان ($P=۰/۰۱$) و مسیر غیرمستقیم سرزنش ادراک‌شده به رابطه با همسالان ($P=۰/۰۵$) با واسطه‌گری کیفیت رابطه والد-فرزندی معنادار است.

بحث

در طول دوره نوجوانی والدین می‌توانند با ایجاد فضای حمایتی، مانند خود افشایی^۱ در روابط با فرزندانشان، ارتباط‌های باز و تبادل نظر با آن‌ها از نوجوانان خود حمایت کنند. تربیت و شکل‌گیری شخصیت افراد از خانواده آغاز می‌شود و هیچ عاملی به اندازه اعضای خانواده به‌ویژه والدین در این امر تأثیرگذار نیست

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد ارتباط والد-فرزندی در رابطه بین درگیری هیجانی و رابطه با همسالان نقش واسطه‌ای دارد. روابط نامناسب در ارتباط با همسالان شرایطی را برای رفتارهای بزهکارانه و ضد اجتماعی، مشکلات روان‌شناختی، سطح پایین حرمت خود، مشکلات هیجانی و مشکلات مدرسه فراهم می‌آورد (کیم و ناو، ۲۰۱۷). در تبیین این یافته می‌توان گفت در صورتی که روابط والد-فرزند مشکل‌ساز باشد، فرزندان راهنمایی‌های والدین خود را دریافت نخواهند کرد. نوجوانانی که حمایت و گرمی کمتری از والدین خود دریافت کرده‌اند، سازگاری هیجانی کمتری دارند و سازگاری هیجانی‌شان تحت تأثیر همسالان قرار می‌گیرد (پلرون و دیگران، ۲۰۱۵). مطابق با نتایج به‌دست آمده، اثرگذاری مستقیم روابط والد-فرزندی بر رابطه با همسالان بیشتر از سرزنش ادراک‌شده است. شواهدی که نشان می‌دهد روابط والد-فرزند از اصلی‌ترین دلایل پیش‌بینی‌کننده مشکلات رفتاری نوجوانان و روابط اجتماعی بهتر است (پرنت و دیگران، ۲۰۱۶؛ ثارن، ۲۰۱۰؛ فلنی و دیگران، ۲۰۱۸)، تبیین مناسبی برای این یافته است، زیرا روابط نامناسب والدین موجب شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی نامناسب در نوجوانان می‌شود که نقش عمده‌ای در چگونگی روابط آن‌ها با دوستان و همسالان نشان و به‌طور کلی نحوه پاسخ آن‌ها به موقعیت‌های مختلف اجتماعی خواهند داشت. بدین ترتیب روابط والد-فرزندی مناسب در عملکرد تحصیلی و عاطفی افراد تأثیر دارد (ارلیچ و دیگران، ۲۰۱۲). همچنین نتایج نشان داد که اثرگذاری متغیر درگیری هیجانی بر رابطه با همسالان با واسطه‌گری ارتباط والد-فرزند بیشتر از سرزنش ادراک‌شده است؛ بنابراین، در دختران نوجوان با تقویت تبادلات باز و ابراز هیجان‌ها در فضای خانواده می‌توان به بهبود کیفیت رابطه نوجوانان با همسالان کمک کرد.

از محدودیت‌های این پژوهش، نمونه مورد بررسی از میان دانش‌آموزان شهر کرمانشاه بود، زیرا ممکن است سبک زندگی در شهر کرمانشاه بر نتایج پژوهش اثرگذار باشد؛ بنابراین، انجام این پژوهش در سایر شهرها و روستاهای کشور پیشنهاد می‌شود. همچنین از آنجاکه این بررسی محدود به دختران نوجوان بود، همچنان این پرسش مطرح است که آیا نتایج به‌دست آمده از نمونه پسران نوجوان، مشابه نتایج فعلی خواهد بود یا خیر؛

(پرنت، ۲۰۱۶؛ جرمن و دیگران، ۲۰۱۰). نوجوانان نیازمند حمایت اجتماعی‌اند و در خلال روابط خود آن را جست‌وجو می‌کنند؛ اعضای خانواده و دوستان منابع اصلی این حمایت به‌شمار می‌روند (صمیمی و دیگران، ۱۳۹۱). بر اساس نتایج پژوهش انجام‌شده در خانواده‌هایی که رابطه والد-فرزندی باز حاکم باشد، فرزندان به‌راحتی با والدین خود ارتباط برقرار می‌کنند، این سهولت در ارتباط موجب افزایش کیفیت ارتباط با همسالان در فرزندان می‌شود. این پژوهش با هدف تعیین نقش واسطه‌ای کیفیت روابط والد-فرزندی در رابطه بین درگیری هیجانی و کیفیت رابطه با همسالان در نوجوانان انجام شد.

یافته‌های این پژوهش همسو با پژوهش‌های انجام‌شده در قلمرو درگیری هیجانی و نقش آن در رابطه والد-فرزندی (هارت و دیگران ۱۹۹۷) نشان داد که درگیری هیجانی در خانواده با روابط والد-فرزندی ارتباط دارد. کیفیت درگیری هیجانی در خانواده منجر به ایجاد روابط سالم در خانواده و رشد نوجوانان می‌شود و از بروز رفتارهای بزهکارانه نوجوانان ممانعت می‌کند (فنگ و دیگران، ۲۰۰۹). در تبیین کلی این یافته‌ها می‌توان گفت درگیری هیجانی منفی در خانواده نشان‌دهنده تعامل ضعیف بین اعضای خانواده و کیفیت پایین در روابط والد-فرزندی است و موجب گرایش فرد به رفتارهای سازش‌نا یافته می‌شود. نوجوانانی که از خودکارآمدی، سلامت روانی و حرمت خود بالا برخوردارند، این رگه‌های شخصیتی در آن‌ها به کیفیت بالای ارتباط والد-فرزندی نسبت داده می‌شود و بر درگیری هیجانی در خانواده آن‌ها تأثیر می‌گذارد؛ در نتیجه یکی از عوامل حمایتی در سلامت روانی و آزادانه صحبت کردن نوجوانان با والدینشان مربوط به فضای هیجان خانواده است (لوین و کاری، ۲۰۱۰).

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که بر اساس روابط ضعیف والد-فرزند می‌توان سرزنش ادراک‌شده را پیش‌بینی کرد. این یافته با نتایج پژوهش امرمن و دیگران (۲۰۱۸) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت نوجوانانی که مورد سرزنش و انتقاد والدین قرار می‌گیرند از رفتارهای خودآسیب‌رسان برخوردارند و در پاسخ مناسب به موقعیت‌های تنیدگی‌زا، ناتوان هستند (جمیز و دیگران، ۲۰۱۷)؛ این رفتارها زمینه ایجاد روابط بسته والد-فرزندی را فراهم می‌کند.

- decomposition analysis. *Annals of Epidemiology*, 29, 52-59.
- Benson, M. J., Buehler, C., & Gerard, J. M. (2008). Interparental hostility and early adolescent problem behavior. *The Journal of Early Adolescence*, 28, 428-454.
- Carnes-Holt, K. (2012). Child-parent relationship therapy for adoptive families. *Jornal Dos Farmacêuticos*, 20(4), 419-426.
- Chen, S. H., Kennedy, M., & Zhou, Q. (2012). Parents' expression and discussion of emotion in the multilingual family: Does language matter? *Perspectives on Psychological Science*, 7(4), 365-383.
- Chen, S. H., Zhou, Q., Main, A., & Lee, E. H. (2015). Chinese American immigrant parents' emotional expression in the family: Relations with parents' cultural orientations and children's emotion-related regulation. *Cultural Diversity & Ethnic Minority Psychology*, 21(4), 619-629.
- Cresswell, L., Hinch, R., & Cage, E. (2019). The experiences of peer relationships amongst autistic adolescents: A systematic review of the qualitative evidence. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 61, 45-60.
- Davidson, T. M., & Cardemil, E. V. (2009). Parent-child communication and parental involvement in Latino adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 29(1), 99-121.
- Dishion, T. J., Nelson, S. E., & Bullock, B. M. (2004). Premature adolescent autonomy: Parent disengagement and deviant peer process in the amplification of problem behaviour. *Journal of Adolescence*, 27, 515-530.
- Ehrlich, K. B., Dykas, M. J., & Cassidy, J. (2012). Tipping points in adolescent adjustment: Predicting social functioning from adolescents' conflict with parents and friends. *Journal of Family Psychology*, 26, 776-783.
- Eisenberg, N., Gershoff, E. T., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Cumberland, A. J., Losoya, S. H., Guthrie, I. K., & Murphy, B. C. (2001). Mothers' emotional expressivity and children's behavior
- بنابراین تفاوت دختر و پسر نوجوان در زمینه نقش واسطه‌ای ارتباط والد-فرزندی در رابطه با درگیری هیجانی و رابطه با همسالان نیازمند پژوهش‌های آتی است.
- ### منابع
- بیرامی، م. و کشاورزی، س. (۱۳۹۴). پیش‌بینی احساس غربت بر اساس سبک‌های دلبستگی و ارتباط با همسالان در دانشجویان دختر. *فصلنامه دست‌آوردهای روان‌شناختی (علوم تربیتی و روان‌شناختی)*، ۲۲(۲)، ۱۵۲-۱۳۷.
- صمیمی، ع.، مظاهری، ع. و حیدری، م. (۱۳۹۱). ارزیابی تحولی کیفیت روابط نوجوانان با دوستان. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۹(۳۳)، ۶۰-۴۷.
- فرحمند، س. و فولادچنگ، م. (۱۳۹۶). تبیین علی سرزندگی تحصیلی بر اساس الگوهای ارتباطی خانواده: نقش واسطه‌ای ابرازگری هیجانی. *فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۱۳(۵۱)، ۲۶۹-۲۵۷.
- کلانتری، خ. (۱۳۹۲). *مدل‌سازی معادلات ساختاری در تحقیقات اجتماعی-اقتصادی*. تهران: انتشارات فرهنگ صبا.
- Ammerman, B. A., & Brown, S. (2018). The mediating role of self-criticism in the relationship between parental expressed emotion and NSSI. *Current Psychology*, 37(1), 325-333.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood. A theory of development from the late teens through the twenties. *The American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Bariola, E., Gullone, E., & Hughes, E. K. (2011). Child and adolescent emotion regulation: The role of parental emotion regulation and expression. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 14, 198-212.
- Battin, S. R., Hill, K. G., Abbott, R. D., Catalano, R. F., & Hawkins, J. D. (1998). The contribution of gang membership to delinquency beyond delinquent friends. *Criminology*, 36, 93-112.
- Bean, C. G., Pingel, R., Hallqvist, J., Berg, N., & Hammarström, A. (2019). Poor peer relations in adolescence, social support in early adulthood, and depressive symptoms in later adulthood-evaluating mediation and interaction using four-way

- B. L. (1997). The development of social and communicative competence in childhood: Review and a model of personal, familial, and extrafamilial processes. *Annals of the International Communication Association*, 20(1), 305-373.
- Hay, I., & Ashman, A. F. (2003). The development of adolescents' emotional stability and general self-concept: The interplay of parents, peers, and gender. *International Journal of Disability, Development and Education*, 50(1), 77-91.
- Hudson, W. W. (1982). *The clinical measurement package: A field manual*. Homewood, Illinois: Dorsey Press.
- Hudson, W. W., Nurius, P. S., Daley, J. G., & Newsome, R. D. (1990). A short-form scale to measure peer relations dysfunction. *Journal of Social Service Research*, 13(4), 57-69.
- Izon, E., Berry, K., Law, H., & French, P. (2018). Expressed emotion (EE) in families of individuals at-risk of developing psychosis: A systematic review. *Psychiatry research*, 270, 661-672.
- James, K. M., Woody, M. L., Feurer, C., Kudinova, A. Y., & Gibb, B. E. (2017). Disrupted physiological reactivity among children with a history of suicidal ideation: Moderation by parental expressed emotion-criticism. *Biological Psychology*, 130, 22-29.
- Jankowski, K. F., Moore, W. E., Merchant, J. S., Kahn, L. E., & Pfeifer, J. H. (2014). But do you think I'm cool? Developmental differences in striatal recruitment during direct and reflected social self-evaluations. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 8, 40-54.
- Jerman, P., & Constantine, N. A. (2010). Demographic and psychological predictors of parent-adolescent communication about sex: A representative statewide analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(10), 1164-1174.
- Kahn, R. E., Holmes, C., Farley, J. P., & Kim-Spoon, J. (2015). Delay discounting mediates parent-adolescent relationship quality and risky sexual behavior for low self-control adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 44(9), 1674-1687.
- Kim, S., & Nho, C. R. (2017). Longitudinal reciprocal effects between peer relationship difficulties and problems and social competence: Mediation through children's regulation. *Developmental Psychology*, 37, 475-490.
- Fang, C. Y., Egleston, B. L., Brown, K. M., Lavigne, J. V., Stevens, V. J., Barton, B. A., Chandler, D. W., & Dorgan, J. F. (2009). Family cohesion moderates the relation between free testosterone and delinquent behaviors in adolescent boys and girls. *The Journal of Adolescent Health*, 44(6), 590-597.
- Flynn, H. K., Felmlee, D. H., Shu, X., & Conger, R. D. (2018). Mothers and Fathers Matter: The Influence of Parental Support, Hostility, and Problem Solving on Adolescent Friendships. *Journal of Family Issues*, 39(8), 2389-2412.
- Freeman, H., & Brown, B. B. (2001). Primary attachment to parents and peers during adolescence: Differences by attachment style. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(6), 653-674.
- Gao, S., Yang, M., Wang, X., Min, W., & Rozelle, S. (2019). Peer relations and dropout behavior: Evidence from junior high school students in northwest rural China. *International Journal of Educational Development*, 65, 134-143.
- Giordano, P. C., Cernkovich, S., Groat, T., Pugh, M. D., & Swinford, S. (1998). The quality of adolescent friendships: Long term effects? *Journal of Health and Social Behavior*, 39, 55-71.
- Grusec, J. E., & Goodnow, J. J. (1994). Impact of parental discipline methods on the child's internalization of values: A reconceptualization of current points of view. *Developmental Psychology*, 30, 4-19.
- Guilamo- Ramos, V., Jaccard, J., Dittus, P., & Bouris, A. M. (2006). Parental expertise, trustworthiness, and accessibility: parent- adolescent communication and adolescent risk behavior. *Journal of Marriage and Family*, 68(5), 1229-1246.
- Halberstadt, A. G., Fox, N. A., & Jones, N. A. (1993). Do expressive mothers have expressive children? The role of socialization in children's affect expression. *Journal of Social Development*, 2(1), 48-65.
- Hart, C. H., Olsen, S. F., Robinson, C. C., & Mandleco,

- students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 190, 459-464.
- Pinquart, M. (2017). Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: An updated meta-analysis. *Developmental Psychology*, 53, 873-932.
- Rishel, C. W., Cottrell, L., Stanton, B., Cottrell, S., & Branstetter, S. (2010). The buffering effect of nonparental adults on the relationship between parent-adolescent communication and adolescent risk behavior. *Families in Society*, 91(4), 371-377.
- Rubin, K. H., Coplan, R., Chen, X., Bowker, J., & McDonald, K. L. (2011). Peer relationships in childhood. In M. Bornstein & M. E. Lamb (Eds.), *Developmental Science: An Advanced Textbook* (6th Ed.). (pp. 519-570). New York, NY: Psychology Press/Taylor & Francis.
- Runcan, P. L., Constantineanu, C., Ielics, B., & Popa, D. (2012). The role of communication in the parent-child interaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 904-908.
- Sales, J. M., Milhausen, R. R., Wingood, G. M., DiClemente, R. J., Salazar, L. F., & Crosby, R. A. (2008). Validation of a Parent-Adolescent Communication Scale for Use in STD/HIV Prevention Interventions. *Health Education & Behavior*, 35(3), 332-345.
- Seeley, K., Tombari, M. L., Bennett, L. J., & Dunkle, J. B. (2009). Peer victimization in schools: A set of quantitative and qualitative studies of the connections among peer victimization, school engagement, truancy, school achievement, and other outcomes. *National Center for School Engagement*, 1, 13-46.
- Shields, C. G., Franks, P., Harp, J. J., Campbell, T. L., & McDaniel, S. H. (1994). Family Emotional Involvement and Criticism Scale (FEICS): II. Reliability and validity studies. *Family Systems Medicine*, 12(4), 361-377.
- Steele, E. H., & McKinney, C. (2019). Emerging adult psychological problems and parenting style: Moderation by parent-child relationship quality. *Personality and Individual Differences*, 142, 110-117.
- aggressive behaviors in Korean adolescents. *Children and Youth Services Review*, 83, 41-47.
- Kroner-Herwig, B., Maas, J., & Reckling, P. (2014). Self-Esteem in a German Population Sample of Children and Adolescents: Association with Demographic and Psychosocial Variables. *Journal of Child & Adolescent Behavior*, 2, 158-168.
- Vaughn, C., & Leff, J. (1985). *Expressed emotion in families: Its significance for mental illness*. New York: Guilford Press.
- Levin, K. A., & Currie, C. (2010). Family structure, mother-child communication, father-child communication, and adolescent life satisfaction. A cross-sectional multilevel analysis. *Health Education*, 110, 152-168.
- Milojevic, H. M., & Haskett, M. E. (2018). Longitudinal associations between physically abusive parents' emotional expressiveness and children's self-regulation. *Child Abuse & Neglect*, 77, 144-154.
- Min, W., Liu, Z., & Liang, L. (2016). Parent-child relationship impact on children's mental development. *Journal of Beijing Normal University*, 5, 55-63.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development*, 16(2), 361-388.
- Olson, D. (Ed.). (1993). *Circumplex model of marital and family systems: Assessing family functioning*. New York, NY: Guilford Press.
- Parent, J., McKee, L. G., Rough, J. N., & Forehand, R. (2016). The association of parent mindfulness with parenting and youth psychopathology across three developmental stages. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 44(1), 191-202.
- Pellerone, M. (2014). Interpersonal adjustment, personal resources, aptitudes and interests: vocational decision making process in a group of Italian adolescents. *US-China Education Review*, 4(9b), 648-655.
- Pellerone, M., Spinello, C., Sidoti, A., & Micciche, S. (2015). Identity, perception of parent-adolescent relation and adjustment in a group of university

- between environmental adversity, complex trauma, and adolescent psychopathology in socially disadvantaged adolescents. *Journal of Adolescence*, 72, 14-22.
- Zimet, G., Dahlem, N. V., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41.
- Zimmer-Gembeck, M. J., & Webb, H. J. (2017). Body image and peer relationships: Unique associations of adolescents' social status and competence with peer-and self-reported appearance victimization. *Journal of Adolescence*, 61, 131-140.
- Differences*, 146, 201-208.
- Theran, S. A. (2010). Authenticity with authority figures and peers: Girls' friendships, self-esteem, and depressive symptomatology. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27, 519-534.
- Veld, D. M. J., Walraven, J. M., & Weerth, C. D. (2012). The relation between emotion regulation strategies and physiological stress responses in middle childhood. *Psychoneuroendocrinology*, 37(8), 1309-1319.
- Yearwood, K., Vliegen, N., Chau, C., Corveleyn, J., & Luyten, P. (2019). When do peers matter? The moderating role of peer support in the relationship

